

**แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1***
**GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE
OF EDUCATIONAL INSTITUTE ADMINISTRATORS UNDER OFFICE OF PHRANAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1**

¹อภิเชษฐ์ อยู่เทศ Apiched Yuthed ²เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnon

³บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: armapiched@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 321 คน และใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ประกอบด้วย การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกด้านที่เกิดจากบุคลากรร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพอาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เป็นการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล โดยอาศัยหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition Administration of educational institutions according to the principles of good governance of educational institution administrators. 2) to study the methods of school administration according to the principles of good governance of educational institution administrators. 3) To propose guidelines for school administration according to the good governance of educational institution administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1. Mixed methods research was used combines the methods of quantitative and qualitative research. The questionnaire was used as a quantitative data collection tool from a sample of 217 teachers and an interview questionnaire was used to collect qualitative data from five experts. Quantitative data were analyzed by using descriptive statistics consisted of mean and standard deviation whereas qualitative data was analyzed by content analysis. Results found that 1) the state of educational institution administration according to the principles of good governance of educational institute administrators in all 6 aspects was at a high level. 2) educational institution administration methods according to to good governance of educational institute administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1, comprising of activities related to educational management in all aspects caused by personnel working together to manage. Use administrative processes effectively by an organization management method that is appropriate and consistent with the context of each educational institution, integrated with the principles of good governance in 6 areas, namely the principle of value for money; principle of responsibility principle of participation Principles of transparency, principles of morality, rule of law. 3) The guidelines for school administration according to the good governance of educational institution administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1 is the administration of educational institutions to achieve maximum efficiency and effectiveness, integrated with the principles of good governance Use moral and ethical principles as the basis for school administration to ensure quality and achieve school objectives.

Keywords: School Administration, Good governance, Educational Institute Administrators

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สังคมโลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมากมายมีความสลับซับซ้อน จึงเป็นโลกไร้พรมแดนแห่งข้อมูลข่าวสารและการหลั่งไหลของข้อมูลต่างๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมองค์กรต่างๆ ผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากเดิมไปสู่ผู้นำที่มีกระบวนการทัศน์ใหม่ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การบริหาร และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมทางวิชาการมีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลและสามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to Do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นต้น และทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศทั่วโลกได้นำมาปรับใช้ให้เกิดขึ้นกับพลเมืองของตนเอง ซึ่งการจัดการศึกษาในยุคใหม่นี้ต่างก็มุ่งปฏิรูปคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มาใช้บริการ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

ปัจจุบันเกิดการตื่นตัวกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่นี้จะเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าการศึกษาของไทยอย่างขนานใหญ่ในอนาคต องค์การที่รับผิดชอบหลักในการดูแลและควบคุมการจัดการศึกษาจะมีอยู่เพียงหน่วยงานเดียวคือ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยต่างๆ จะออกนอกระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารทรัพยากรและบริหารหลักสูตรให้สามารถพัฒนาองค์การทางการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศในทางวิชาการ แต่ขณะเดียวกันสถานศึกษาต่างๆ ก็จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพอย่างเข้มข้นขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดภายในหน่วยงาน มีสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากที่จัดการศึกษาเฉพาะด้านให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง เพราะในมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าหน่วยงานที่จัดการศึกษาอื่นๆ ของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา เริ่มมีการใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าสถาบันศึกษานั้นๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในลำดับที่ดี และมีคุณภาพ

ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้มีการกล่าวถึงครูมืออาชีพและผู้บริหารมืออาชีพ และถือกันว่าเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้การปฏิรูปการศึกษาไทยบรรลุผลตามเจตนารมณ์ และช่วยให้แผนแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาของไทยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาคือ ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากในภาคปฏิบัติจะเป็นตัวการและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ ดังนั้น ความก้าวหน้าหรือความล้าหลังของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน

จะขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก จากการวิจัยของเหรียญทองมีชัย (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ยกเว้นด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาใช้ในหลายๆ สถานศึกษา อันเนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่อาจจะเข้ามาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 177 โรงเรียน จำนวน 1,972 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน โดยสัมภาษณ์เจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และผู้อำนวยการโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนระดับความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร	n = 321			
	ความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. หลักนิติธรรม	3.19	0.58	ปานกลาง	6
2. หลักคุณธรรม	3.75	0.88	มาก	4
3. หลักความโปร่งใส	3.74	0.91	มาก	5
4. หลักความมีส่วนร่วม	3.93	0.68	มาก	3

5. หลักความรับผิดชอบ	4.01	0.73	มาก	2
6. หลักความคุ้มค่า	4.11	0.78	มาก	1
ภาพรวม	3.79	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ส่วนหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2. วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับองค์การ มีการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพบุคลากรให้มีการศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ร่วมและส่งเสริมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การริเริ่มสร้างสรรค์ การได้มาหรือครอบครองและ การถ่ายทอดความรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้ใหม่ๆ ประสานงานเกี่ยวกับบทบาทความเสมอภาคระหว่างหน่วยงานและส่วนงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณ จัดมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานในการให้บริการที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค จัดทำองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเสมอภาคให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ทราบโดยทั่วถึง ควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้ทั้งจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมาใช้ในการตัดสินใจการบริหารงาน มีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานแก่บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส มีระบบการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันที่โปร่งใส

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและมีการเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและทันเหตุการณ์ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และพัฒนาองค์การ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีระบบให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ จัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงในองค์กร โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจนจัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดี โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำรายงานผลการประเมินความคุ้มค่าไปใช้ในการบริหาร มีการประเมินความสำเร็จของการดำเนินการเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ การตั้งกลไกภายในและการเตรียมการเพื่อประเมินความคุ้มค่า

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.1 ด้านนิติธรรม มีการแต่งตั้งบุคลากรด้วยความเสมอภาค พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีศีลธรรมอยู่ในระเบียบวินัย กล่าวที่ตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ปกครองด้วยความยุติธรรม บริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ด้วยระเบียบวินัย มีความยุติธรรมปราศจากอคติ

3.2 ด้านหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละและอุทิศตน มีรอยยิ้มแจ่มใสเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตนให้น้ำเคารพเสียสละอุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 ด้านความโปร่งใส ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานมีความน่าเชื่อถือยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเสนอสิ่งที่ดี ซื่อตรงต่อหน้าที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่งตั้งบุคลากรด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานวิชาการ มีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลอย่างน่าเชื่อถือ บริหารงานทั่วไปด้วยความซื่อตรง

3.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคีร่วมมือกับชุมชนยอมรับฟังความคิดเห็นมีการทำงานเป็นทีม สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความสามัคคี สร้างจิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับชุมชน สร้างความสามัคคีในการบริหารงานวิชาการ ทำงานเป็นทีมในการบริหารงานบุคคล สร้างความมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ ยอมรับฟังความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไป

3.5 ด้านความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ ปฏิบัติงานโดยไม่คั่งค้างมุ่งมั่นทำงานสามารถตรวจสอบได้ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที คำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้นดูแลสวัสดิการบุคลากรเพื่อเป็นแรงกระตุ้นพัฒนาบุคลากรให้เต็มความสามารถในการปฏิบัติงาน

3.6 ด้านความคุ้มค่า นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ทรนรงค์และมีการปลูกฝังให้มีการประหยัด ลดใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มอบภาระงานตามความรู้ความสามารถ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ส่วนหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีการศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง มีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ สนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม มีการวางแผนในการจัดหางบประมาณและใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของ

สุจิตรา บุญรัตนพันธุ์ (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนบ้านชายธูป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 หลัก ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม ตามลำดับ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารคือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน และร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ลักษณะพิเศษของหลักธรรมาภิบาลจะส่งผลทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน คณะบริหารควรมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูง มากขึ้นอีก การทำงานภายในสถานศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการ บริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป และสอดคล้องกับการวิจัยของทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2545) ได้มีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการที่ดีทั้ง 6 หลักมีความเหมาะสมในการอธิบายการบริหารจัดการที่ดี โดยประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่หน่วยงานได้มาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และการทำงาน ภายใต้กฎ ระเบียบสูงสุด 2) หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญ คือ การปลอดคอร์รัปชัน การปลอดจากผู้ทำผิดวินัย การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ 3) หลักความโปร่งใส ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ ความโปร่งใสด้าน โครงสร้างของระบบ ด้านระบบการให้คุณ ด้านระบบการให้โทษ และด้านการเปิดเผยของ ระบบงาน 4) หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการให้ข้อมูลข่าวสาร หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนกร ตัดสินใจและหลักการพัฒนาขีดความสามารถในการมีส่วนร่วม 5) หลักสำนึกความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หน่วยงานมีการ สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบ ติดตามประเมินผล มีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน และหน่วยงานมีแผนสำรอง 6) หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการแข่งขัน

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับองค์การ มีการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง 2)

หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ริเริ่มสร้างสรรค์ การถ่ายทอดความรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้ใหม่ๆ 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานแก่บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 4) หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ตัดสินใจและพัฒนาองค์กร 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม พร้อมรับการตรวจสอบ จัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดี 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำรายงานผลการประเมินความคุ้มค่าไปใช้ในการบริหาร ประเมินความสำเร็จของการดำเนินการเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการปกครองที่ดีทำให้เกิดผลดีและเหมาะสม ผู้บริหารที่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจะคำนึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสและมีระบบตรวจสอบได้ สอดคล้องกับการวิจัยของชัชภูมิ สีชมพู (2548) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากทุกด้าน รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และภาวะผู้นำของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการจำแนกเป็น การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติ การบริหารตามแผน บุคลากรการบริหารตามแผนงบประมาณ การบริหารตามแผนการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา การวางระบบวางแผนปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตรวจสอบถ่วงดุลและการรายงานผลการจัดการศึกษา การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับการวิจัยของอภิญา แก้วชื่น (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านภาระงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร บริหารทั่วไป โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และให้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ประการ ได้แก่ การสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และการมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของศิรินารด นันทวัฒน์ภรณ์ (2547) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็นแนวปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบันจะเน้น ความสำเร็จมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ และความโปร่งใส ในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อธิบายดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา การดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้าน ที่เกิดจากบุคลากรหลายๆ คนร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การดำเนินการจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เพื่อให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารนำหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค ยึดถือมติของส่วนรวมมาเป็นระเบียบปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ อดทน อดกลั้น ยึดมั่นแก่ใจ เป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมคุณธรรมอันดีงาม 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารมีความซื่อตรง น่าเชื่อถือ ยอมรับผลการประเมิน มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 4) หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสร้างความสามัคคี ทำงานเป็นทีม ยอมรับฟังความคิดเห็น ร่วมมือกันจัดการศึกษา ร่วมวางแผนพัฒนาและร่วมประเมิณผล 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารมีการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานอย่างมุ่งมั่น แก้ไขปัญหา พร้อมรับการตรวจสอบ เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้งบประมาณซื้อวัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ผนวกรวมให้มีความประหยัดมอภาระงานตามความรู้ความสามารถและดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาโดยเป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนั้น ผู้บริหารควรปกครองด้วยความยุติธรรม แต่งตั้งบุคลากรด้วยความเสมอภาคส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีศีลธรรมอยู่ในระเบียบวินัย

1.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการจัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและถูกต้องตามระเบียบ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและการบริหารงาน โดยยึดหลักฉันทามติ

1.3 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการให้ครูผู้สอนตัดสินผลการเรียนด้วยความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูร่วมตรวจสอบการวัดผลและประเมินผลการเรียน

1.4 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม

1.5 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินงานเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่เพิ่มแรงกระตุ้นการทำงาน

16 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารควรรณรงค์ ปลุกฝังให้มีการประหยัดใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาหลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพของครู

เอกสารอ้างอิง

- ชัยภูมิ สีมภู. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(1). 1-9.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กลางคพรว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. แหล่งที่มา <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/234833> สืบค้นเมื่อ 21 ส.ค. 2564.
- สุจิตรา บุญยรัตน์พันธุ์. (2549). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เทพรัตน์การพิมพ์.
- เหรียญทอง มีชัย. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 4(2). 113-120.
- อภิญา แก้วชื่น. (2550). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.